

Foreldresamarbeid- ved samlivsbrudd

Hvordan håndterer barnehagelæreren foreldresamarbeid ved samlivsbrudd?

Tale Nordset Taraldsen

Kandidatnummer: 1028

Bacheloroppgave

BPBAC4900

Trondheim, Mai 2020

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

For litt under 4 år siden begynte jeg utdanningen min som barnehagelærer på Dronning Mauds Minne Høyskole. Veien har vært lang og hard, men utrolig lærerik. Jeg har vokst både personlig og profesjonelt og er veldig takknemlig for den kunnskapsrike reisen det har vært. Temaet som jeg har valgt har blitt veldig viktig for meg de siste årene, da jeg har opplevd flere ulike situasjoner som har utfordret meg. Barnets beste handler mye om det viktige foreldresamarbeidet vi gjør, og jeg vil fremstå som en trygg og stabil barnehagelærer i møte med foreldre og barn som kan ha det vanskelig.

Jeg ønsker å sende en takk til informantene mine som har gitt meg gode reflekterte samtaler og intervju og gitt et viktig bidrag til at oppgaven kunne fullføres. Jeg vil og takke familien min som har vært til god hjelp, støttende og tålmodige i alle disse årene.

Jeg vil takke veilederne mine på Dronning Mauds Minne Høyskole og veilederen min i 4 år i barnehagen, Ida Tinnan.

En siste og største takk til studiegruppe 4, som har vært en enorm støtte gjennom hele studieforløpet!

Tusen takk alle sammen for god oppfølging, støtte, refleksjoner, råd, og hjelp.

07.05.2020

Tale Nordset Taraldsen

Innhold

1. Innledning	4
1.1 Bakgrunnen for oppgaven	4
1.2 Problemstilling	4
1.3 Oppgavens oppbygging.....	5
2. Teori.....	6
2.1. Samlivsbrudd og tilknytning	6
2.2 Foreldresamarbeid	7
2.3 Relasjonskompetansen	11
3. Metode	13
3.1 Valg av metode.....	13
3.2 Datainnsamling.....	13
3.3 Utvalg av informanter	14
3.4 Beskrivelse av gjennomføring.....	14
3.5 Analysearbeid.....	16
3.6 Metodekritikk	16
3.7 Etske retningslinjer.....	17
4. Analyse og drøfting	18
4.1 Informasjon mellom hjem-barnehage.....	18
4.2 Formelt og uformelt samarbeid - Forventninger og håndtering	21
4.3 Den vanskelige foreldresamtalen.	22
4.4 Relasjonskompetansen	26
5. Avslutning og konklusjon	28
6. Referanseliste.....	30
7. Vedlegg	32
7.1 Intervjuguide.	32
7.2 Samtykkeskjema.....	33
7.3 Huskeliste ved samlivsbrudd- fra informant 1	36

1. Innledning

1.1 Bakgrunnen for oppgaven

Jeg har jobbet i barnehage i mange år og har gjort meg en del erfaringer ved foreldresamarbeid som både har vært utfordrende og krevende. I dag er det vanlig i vårt samfunn med samlivsbrudd, nye partnere og to hjem. I løpet av de siste to årene har det blitt synligere for meg hvor mange ulike måter et brudd kan forekomme og hvor stor rolle en barnehagelærer, fagarbeider eller assistent har der barn er involvert. Jeg har gjort meg mange tanker det siste året og har fått tilbakemeldinger om nettopp dette teamet. Dette har gitt mange refleksjoner, men få svar. Jeg opplever at erfaringen og kunnskapen min om temaet ikke er god nok. Jeg ønsker å forske mer på denne type samarbeid og hvordan vi skal håndtere brudd i barnehagen slik at vi kan ivareta barnet på best mulig måte.

1.2 Problemstilling

Jeg har brukt mye tid på å komme frem til en problemstilling som kunne passe temaet mitt og hvilket perspektiv jeg skulle velge. Erfaringene jeg har gjort meg har vært utfordrende og tøffe, noen nærmest usynlig og eller helt ukompliserte. Gjennom min tid har dette blitt håndtert veldig ulikt pga. manglende kompetanse og erfaring. Ved flere anledninger har det vært frustrasjon fra pedagoger og assistenter/fagarbeidere over manglende informasjon fra foreldre rundt samlivsbrudd eller hvordan dette skal håndteres, spesielt ved mer utfordrende samlivsbrudd. Disse spørsmålene stiller jeg til meg selv som pedagog og på grunnlag av dette kom jeg frem til problemstillingen *«hvordan håndterer barnehagelæreren foreldresamarbeid ved samlivsbrudd?»*.

Problemstillingen tar utgangspunkt i pedagogens perspektiv og forskningen tar sikte på å styrke pedagogens rolle i et vanskelig, utfordrende eller et ukomplisert samlivsbrudd med å jobbe frem gode rutiner og være mer forberedt når hendelsene skjer.

Barnehagen skal sikre et godt foreldresamarbeid og et personal som er imøtekommande, trygg og anerkjennende er med på å styrke tillit og trygghet til barnehagen. Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2017, s. 29) sier noe om forventningene til barnehagen om hvordan de skal forholde seg til foreldresamarbeid på en god måte og jobbe tett med

foreldrene for å sikre barnets beste.

For å sikre det som forventes av et godt foreldresamarbeid må man være forberedt på alle og ulike scenarioer. Erfaringer jeg har gjort meg er årsaken til at jeg ønsker å forske på dette feltet for å bli mer stødig, tydelig og trygg i møte med foreldre. Et godt foreldresamarbeid er med på å skape trygghet for barnet i barnehagen i en utrygg hjemmesituasjon.

Begrepsavklaringer:

Formelt foreldresamarbeid: samtaler som forekommer på planlagte møter og andre planlagte foreldresammenkomster i barnehagen.

Uformelt foreldresamarbeid: spontane og uhøytidelige samtaler som forekommer i hente/bringe-tiden eller andre sosiale arrangementer i barnehagesammenheng.

Den vanskelige foreldresamtalen: en samtale mellom en fagperson og en forelder som omhandler et vanskelig tema.

1.3 Oppgavens oppbygging

Jeg har startet med innledning som presenterer temaet mitt og problemstillingen min og hvorfor jeg har valgt dette. Teorikapitlet tar for seg teoretiske perspektiver som støtter det jeg har avdekket i forskningen min. I metodekapitlet har jeg valgt å bruke kvalitativ metode, intervju og belyser i all hovedsak hvordan jeg har innhentet informasjon rundt dette og litt om prosessen og beskriver så de etiske perspektivene jeg har måtte tatt hensyn til i forhold til metoden. Jeg avslutter med å analysere mine funn og drøfte dette opp mot teori og problemstilling før en avslutning og konklusjon mot slutten.

2. Teori

I dette kapitlet tar jeg for meg forskning og teori som belyser temaet og problemstillingen min. Først sier jeg noe om samlivsbrudd og tilknytning. Foreldresamarbeidet og områder som vil være relevant under dette vil jeg utdype og er av stor betydning for denne oppgaven.

Videre legger jeg frem teori om hvordan vi kan møte foreldre på en god måte som er av stor relevans for et viktig foreldresamarbeid. Teorikapitlet avsluttes med beskrivelse av relasjonskompetansen. Teorien jeg har tatt utgangspunkt i er Glaser (2018), Bø (2011), Kinge (2009), Drugli & Onsjøien (2010) og Størksen (2012).

2.1. Samlivsbrudd og tilknytning

Om lag 30 prosent av alle barn opplever samlivsbrudd mellom foreldre. I 2018 var det 9 500 skilsmisser i Norge. Det finnes i dag ingen offisiell publisert statistikk over samlivsbrudd blant samboerne i Norge, men forskning på feltet viser at samboere går oftere fra hverandre enn gifte (NOU 2019: 20).

Samlivsbrudd og tilknytning bindes sammen da det vil være naturlig å tenke at det er en forstyrrelse i tilknytningen eller trygghetsfølelsen for et barn (Størksen, 2012, s.9). Hvert enkeltbarn vil oppleve samlivsbrudd forskjellig og som en stor omveltning i livet (Størksen, 2012, s.21). Da samlivsbrudd defineres som alvorlige livshendelser for de partene involvert er det derfor viktig at barnehagen møter med omsorg og forståelse (Størksen, 2012, s.3).

Tilknytningen kan få en knekk for både barnet og foreldrene og det er i hjemmet barnet etablerer en trygg tilknytning basert på følelsesmessig utvikling (Glaser, 2018, s.71). Et foreldresamarbeid handler om å ta utgangspunkt i barnets beste og selv om det ofte går bra for enkelte familier, kan noen samlivsbrudd oppleves som sårbart og konfliktfyllt (Glaser, 2018, s.28). Foreldre må informere når det skjer endringer i familien slik at man kan møte foreldre og barn på en god måte. Foreldresamarbeidet handler først og fremst om å *samarbeide mot felles mål for barnets beste* (Glaser, 2018, s.67). Glaser (2018, s. 11) sitter på over 20 års erfaring med foreldresamarbeid og hun benevner dette med viktigheten av å møte de forskjellige foreldrene med gode holdninger, relasjonskompetansen og nærhet. Det er derfor helt nødvendig at en fagperson skal møte foreldre med en ikke-dømmende og inkluderende holdning som er basert på anerkjennelse og åpenhet (Glaser, 2018, s.93).

Bekreftelse på foreldrenes betydning kan derfor være med på å bevisstgjøre hvor viktig foreldrerollen er for barnet i en situasjon der tilknytning kan være utsatt, som ved samlivsbrudd (Glaser, 2018, s.73).

2.2 Foreldresamarbeid

Det står i barnehageloven §1 at «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.29). I og med at det står først i barnehageloven understreker dette hvor viktig et foreldresamarbeid er i barnehagen. Rammeplanen (2017, kap. 5) informerer om «samarbeid mellom hjem og barnehage» og nevner blant annet at barnehagen skal arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene. Samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet skal alltid ha barnet beste i fokus og foreldre og barnehagens personal har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Et godt foreldresamarbeid handler om å jobbe tett med foreldrene og betraktes som det viktigste vi gjør. For små barn vil hjem og barnehage utgjøre helheten i deres liv og med et tett og godt samarbeid kan overganger og helheten bedre ivaretas (Glaser, 2018, s.19). Dette innebærer å være en fagperson som stoler på sin egen kompetanse og stiller trygg i de omstendigheter som krever det.

Det er viktig at man tidlig avklarer forventninger til samarbeidet, ikke minst hvorfor dette er av stor betydning og hvordan dette foregår i praksis. Tillit og trygghet vil være avgjørende i denne sammenheng (Glaser, 2018, s.77).

Forventningen ligger på begge foreldre og barnehagen må legge ansvaret på begge to dette innebærer at henvendelser og tilbakemeldinger skal forekomme aktivt og direkte mot både far og mor (Bø, 2011, s. 206).

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene og det benevnes at foreldre og barnehagen har et felles ansvar om å utveksle informasjon seg imellom rundt enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring (Rammeplan for barnehagen, 2017, s.29). God praksis vil være avhengig av tidlig informasjon om det som foregår i hjemmet, da det er med på å utgjøre barns trivsel og atferd (Størksen, 2012, s.32).

Dette forutsetter at fagpersonen møter foreldrene med en lyttende og god holdning og tar hensyn til det de hører. To kjennetegn på å møte foreldre på en anerkjennende måte er forståelse og bekreftelse (Bø, 2011, s.162). Dette blir spesielt viktig når barnet har to hjem og flere omsorgspersoner å forholde seg til.

Informasjonen som barnehagen har fått fra foreldrene er helt essensielle for å skape en god dialog mellom foreldrene og pedagogen. *En dialog* handler om gjensidig respekt hvor både foreldre og barnehagelærer lytter til hverandre og er en likeverdig part i samtalen (Drugli & Onsøyen, 2010, s.51). Det vil kreve at det er tid og rom for å reflektere og utforske seg imellom med god vekt på lytting og flyt i samtalen (Drugli & Onsøyen, 2010, s. 39). Tillit og trygghet må være i fokus helt fra starten av barnehagelivet og dialogen er med på å styrke tillitsforholdet mellom foreldre og fagfolk (Drugli & Onsøyen, 2010, s.40). En lyttende holdning vil gi foreldrene bekreftelse og en spørrende holdning vil fremme dialogen ved å få frem begge sider av samtalen på en likestilt måte, og bidra til en anerkjennende kommunikasjon. Ved at fagfolk speiler forelderens utsagn og stiller åpne og undrende spørsmål på en positiv måte, bidrar dette til at foreldre føler seg ivaretatt og forstått (Bø, 2011, s.144). Tillit fungerer som «lim» i en slik samarbeidsrelasjon og vil fremme en dialog mellom forelderen og fagpersonalet (Kristiansen, 2004 I Glaser, 2018, s.129). Er samarbeidet vanskelig eller oppleves konfliktfylt vil det være greit å ha noen «verktøy» som kan tas i bruk for å fremme en god dialog (Glaser, 2018, s. 127). Et av disse verktøyene kan være å passe på at begge foreldrene har tilgang til samme informasjon rundt sitt barn (Glaser, 2018, s.81).

Det uformelle samarbeidet oppleves som oftest i hente/bringe tiden eller på andre sosiale arrangementer som barnehagen har invitert til. Da vil korte samtaler være mulig, og det er ofte i disse spontane og uhøytidelige hverdagssamtalene at foreldre deler det de har på hjertet (Glaser, 2018, s.79). En fagperson skal bestandig møte det forelderen sier på profesjonell og anerkjennende måte og det er ofte i disse daglige møtene med de ansatte foreldrene ser mest frem til (Glaser, 2018, s. 78). Foreldre som går igjennom et samlivsbrudd, bruker noen ganger disse hverdagssamtalene til å dele personlig informasjonen med de ansatte i barnehagen.

Sensitiv informasjon av slik art som blir formidlet av en forelder på en plass som er ment som en hyggelig overgangsarena for barna i barnehagen er ikke ønskelig. Da kan det være greit å avtale en mer formell samtale for å prate mer rundt dette (Størksen, 2012, s.33). Selv i disse situasjoner møtes foreldre med omsorg og ømhet, men samtidig motsetninger og frustrasjon. Pedagog og forelder er avhengig av at motsetninger blir møtt og respektert ellers vil forholdet bli lunkent (Glaser, 2018, s.105). I slike settinger vil hele personalgruppen være de profesjonelle og foreldre vil dele sensitiv informasjon med den de føler seg trygg på som ikke nødvendigvis er en pedagog. Dette innebærer at alle profesjonelle er ansvarlig for å holde seg faglig oppdatert slik at de kan møte og samarbeide med foreldre uansett ståsted (Drugli & Onsøien, 2010, s.14). En viktig del av å bli en barnehagelærer handler om å akseptere, respektere og anerkjenne ulikheter i fellesskapet. Vi skal ta hensyn til familiens ulike forutsetninger og jobbe for det vi vet er best for barnet og familien (Glaser, 2018, s.11).

Det formelle samarbeidet omfatter planlagte møter i barnehagesammenheng som foreldremøter, foreldresamtaler, dugnader m.m. Foreldremøter kan ses på den måten som en invitasjon til samarbeid med barnehagen (Bø, 2011, s.150). Det vil være en arena som er åpen for generell informasjon ut til foreldre og sikre en god informasjonsflyt, god dialog og foreldrenes medvirkning i barnehagen (Glaser, 2018, s.78). Et foreldremøte gjennomføres som regel en til to ganger i året og er strukturert etter barnehagens retningslinjer og mål. Her blir det presentert ulike temaer, barnehagens innhold og rom for diskusjon. Ofte foregår generell informasjon først, før alle går avdelingsvis. Her kan leder oppfordre foreldre til å dele med barnehagen om det skjer endringer i barnets liv som for eksempel dødsfall i familien, samlivsbrudd o.l. (Størksen, 2012, s.32). Med å bevisst åpne for foreldrenes synspunkter kan temaer diskuteres og dette kan bidra til at foreldre forstår hvorfor slik informasjon er viktig for barnehagen (Drugli & Onsøien, 2010, s.44). Samtidig kan dette bidra til at personalet kan legge til rette for et tettere foreldresamarbeid og tettere oppfølging av barnet for å sikre de involverte.

Foreldresamtaler foregår mellom fagperson og foreldre. I Stortingsmeldingen nr. 41 er det kommet et forslag om at det burde tilbys to foreldresamtaler i året for å kunne styrke samarbeidet mellom barnehage og hjem (Kunnskapsdepartementet, 2009). Det blir sendt ut invitasjon til foreldresamtaler på vår og høsten i de aller fleste barnehager. Det oppfordres til at begge foreldrene møter sammen på foreldresamtaler, men det vil være et tilbud om separate samtaler om det er mest ønskelig (Bø, 2011, s. 201). Dette bidrar til at informasjonen som blir gitt ut er lik for begge parter. Målet og holdepunktet ved å ha et godt samarbeid mellom fagpersoner og foreldre er at det bidrar til at barnet har det bra (well-being) i livet sitt og Epstein (2005) mener dette bidra til å skape helhet i barnets liv (Glaser, 2018, s.128). Når foreldre går igjennom et samlivsbrudd vil det være mulighet for å ha flere foreldresamtaler og da for å avklare det praktiske som omsorgsfordeling med det som det innebærer, men også rundt det emosjonelle som inngår barnet og foreldrene. Ved en slik samtale må foreldre oppfordres til å ha god informasjonsflyt seg imellom (Bø, 2011, s. 202).

Som oftest er det pedagogen som inviterer til disse møtene, men har som regel hatt støtte i forarbeidet fra medarbeidere. Ved en samtale kreves det et godt forarbeid hvor det er satt av tid til mental forberedelse og et godt innhold og må avsluttes med et godt etterarbeid (Drugli & Onsøien, 2010, s. 61). Etterarbeidet kan sikre en egenutvikling og læring basert på det man erfarte samt faglige refleksjoner (Drugli & Onsøien, 2010, s.81).

Tid og sted vil være relevant for en barnehagelærer å tenke igjennom i forkant for å skape en god setting for en hyggelig samtale, men innenfor den gitte tidsrammen. Men tiden må kunne føyes ved behov. Tydelighet og den profesjonelle rollen vil være i sentrum av samtalen samtidig som man skal møte foreldrene med forståelse og anerkjennelse (Glaser, 2018, s.135). En samtale som både er sårbar og uforutsigbar er det viktig å trå varsomt med en medmenneskelighet for å bevare verdigheten og respekten i situasjonen man sitter i (Kinge, 2009, s. 201).

Den vanskelige foreldresamtalen omhandler gjerne et tema som er vanskelig å snakke om (Glaser, 2018, s.127). Mange barn opplever foreldrekonflikt og her kan personalet være med på å støtte foreldre og barn som har det vanskelig (Glaser, 2018, s.162). Hvis et barn får ytterlige belastninger av et konfliktfylt forhold, vil ikke dette lenger betraktes som en

«privatsak» (Kinge, 2009, s.161). Temaer for slike møter vil ofte innebære noe om den praktisk informasjon, men også forholdet mellom mor og barn og far og barn, forventninger og tillit som svikter, nye partnere, men også forhold som styrkes mellom barn og foreldre (Bø, 2011, s. 202). Det at samtalen betegnes som vanskelig har muligens med at enkelte gruer seg til samtalen, da de kanskje er redd det skal skape en konflikt med foreldrene og påvirker det videre samarbeidet (Drugli & Onsøien, 2010, s.53). Selv om samarbeidet er vanskelig oppfordres foreldre til å møte sammen på en foreldresamtale og dette vil være med på å signalisere at barnehagen og foreldre ønsker videre å samarbeide konstruktivt til barnets beste (Størksen, 2012, s.34). Men er samlivsbruddet så konfliktfylt vil det beste være separate møter. Ved å ha klare målsettinger og snakke om det som er vanskelig og konfliktfylt, vil bidra til et mer positivt innhold (Bø, 2011, s.116). Dette krever at vi møter med anerkjennelse som innebærer lytting, forståelse, bekreftelse, akseptering og toleranse for det foreldrene deler (Kinge, 2009, s. 69). Samtidig som vi skal være profesjonelle og tydelige i forventninger til det videre samarbeidet (Kinge, 2009, s.90). Foreldresamtaler kan oppleves som vanskelig, men samtidig at det har gått bra. Ved vanskelige samtaler vil et etterarbeid være vel så viktig som forarbeidet. Notater etter møtet vil gi viktig informasjon om hva som gikk bra og ikke fullt så bra. Dette kan bidra til en huskeliste med nyttige punkter over hva samtalen burde dreie som om til et videre samarbeid (Drugli & Onsøien, 2010, s.81).

Et annet alternativ til å gi foreldrene en bedre innsikt i hva som kan bli vanskelig for barnet, kan være å bruke konkrete beskrivelser som i form av bilde o.l. Dette vil gjøre det mer synlig for foreldrene og kan være en måte å nå frem til de på (Bø, 2011, s.150).

2.3 Relasjonskompetansen

Spurkeland (2012) sier at relasjonskompetanse er ferdigheter, evner, kunnskaper og holdninger som etablerer, utvikler, reparerer og vedlikeholder relasjoner mellom mennesker (Spurkeland, 2012 I Lysebo & Bratt, 2017, s. 5). Den profesjonelles relasjonskompetanse vil være av stor betydning for å fremme ulike former for samtaler med foreldre. Dette handler om å være trygg på seg selv som pedagog til å stå i en konflikt eller vanskelig samtale. Dette vil være med på å oppnå gjensidig relasjon med foreldre (Drugli & Onsøien, 2010, s.33). I møte med konfliktfylte relasjoner vil det være viktig å legge vekt på hvordan vi er uenig, fremfor hva vi er uenig om (Lysebo & Bratt, 2017, s.100). I slike situasjoner vil relasjonskompetanse

være av stor betydning for å kunne gå sammen foreldre i deres ulike synspunkter og forståelse av omstendighetene, samtidig som samtalen skal være av god faglig substans fra en barnehagelærer (Kinge, 2009, s.160). Barnets beste vil alltid være en viktig tråd i det pedagogiske arbeidet. I rammeplanen for barnehagen står et at gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon (Rammeplanen for barnehagen, 2017, s. 11). Dette kan bety at tidlig og tett samarbeid med de foreldrene som står i en sårbar situasjon kan ha behov for oppfølging og veiledning av gode, trygge fagpersoner. Foreldreveiledning er et tilbud barnehagen kan gi som et støttende tiltak til de som ønsker dette. Men skal en barnehagelærer gi slik hjelp krever det at de møter med sensitiv og bevissthet rundt egen holdning (Glaser, 2018, s.39). I samarbeid med foreldre må den profesjonelle være det Petersen (2007) kaller relasjonsprofesjonell. Den profesjonelle må tilegne seg relasjonskompetansen for å kunne samhandle med foreldre ut ifra egne og deres følelser, tanker og reaksjoner (Drugli & Onsøien, 2010. s.32).

I noen situasjoner kan en konflikt ha eskalert seg slik at det kan være vanskelig å håndtere og da vil veiledning for den som håndtere dette være en nødvendighet for å opptre nøytralt og hensiktsmessig. Her vil et godt skriftlig arbeid være av stor betydning for hva som kommer frem av handlinger og tiltak (Lysebo & Bratt, 2017, s.103).

I både formelle og uformelle samtaler vil det være av stor betydning å faktisk bare være en som bryr seg i møte med foreldre (Kinge, 2009, s.61). Dette krever det at den profesjonelle møter med anerkjennelse, respekt og forståelse i en samtale med viten om at det er kvaliteten av dette som er avgjørende for relasjonen (Lysebo & Bratt, 2017, s.50).

Ved et foreldresamarbeid vil relasjonskompetansen kreve at man har god faglig kunnskap, samt menneskelig innsikt og kunnskap om kommunikasjon og forståelse (Kinge, 2009, s.60).

3. Metode

I dette kapitlet redegjør jeg for metoden jeg har valgt å bruke i min oppgave for å kunne besvare min problemløsning. Vitenskapelig metode viser hvilke fremgangsmåter man ønsker å bruke, for å få svar på problemer man ønsker å løse. Målet er da å klargjøre hvilke svar vi sitter igjen med etter en analyse. Ifølge Johannesen, Tufte & Christoffersen (2016, s. 25) vil en slik prosess handle om å innhente, analysere og tolke informasjon, og i en empirisk forskning vil dette være den vesentlige delen.

3.1 Valg av metode

Jeg har valgt den kvalitative metoden intervju for å finne svar på min problemstilling. Valget ble tatt etter det jeg så som mest ideelt og praktisk gjennomførbart ut ifra det jeg ønsket å undersøke. Den kvalitative måten å innhente data på vil si at den ikke kan måles opp eller tallfestes som den kvantitative metoden kan, men heller ta utgangspunkt i informantens meninger og synspunkter (Bergsland & Jæger, 2018, s.66). Dette åpner for en mer personlig tilnærming av temaet gjennom en samtale. Dalland (2012, s. 113) sier noe om kjennetegnene ved en kvalitativ metode, som gir hjelp til å forstå hva som ligger bak en personlig tilnærming av temaet ved valg av denne metoden. Intervjuet har gitt meg muligheten til å innhente informasjon fra informantens erfaringer og kompetanse, samt kunne gå i dybden i det informanten formidler. Jeg får derfor et innsyn i hvordan en pedagog handler, tenker og gjennomfører et foreldresamarbeid ved samlivsbrudd fra ulike vinkler. Dette vil komme frem som en blanding av det empiriske og det teoretiske som foregår i barnehagen fra en pedagog sitt ståsted (Bergsland & Jæger, 2018, s.67). Ved bruk av denne metoden ønsker jeg å få en større forståelse og kunnskap på det området jeg forsker på.

3.2 Datainnsamling

Som tidligere nevnt har jeg valgt intervju som metode. En slik type innsamlingsstrategi krever en del forarbeid for å kunne besvare en problemstilling. Det er nødvendig å sette seg inn i temaet i forkant, slik at man gjør seg noen tanker om hva man vil spørre om. Dette bør gjøres ved å forberede en intervjuguide i flere omganger før den sendes til informanten (Bergsland & Jæger, 2018, s.70). En intervjuguide inneholder hva temaet er for intervjuet og hvilken

rekkefølge den skal ha. Den kan utformes som en grov skisse av emnene som skal avklares eller en konkret rekkefølge med nøye formulerte spørsmål som skal besvares. Den kvalitative metoden innen intervju kan være enten semistrukturert eller et delvis strukturert (Bergsland & Jæger, 2018, s. 71). Intervjuet mitt var semistrukturert, på den måten at det ble lagt opp som en dialog mellom intervjueren og informanten hvor erfaringer og opplevelser av foreldresamarbeid ved et samlivsbrudd stod i fokus. Redegjørelser og refleksjoner omkring temaet var det essensielle i samtalen (Bergsland & Jæger, 2018, s.72). Informanten var da være mer fri til å besvare mer bredt eller gå utenfor tema underveis i intervjuet.

3.3 Utvalg av informanter

Får å få et bredere spekter og ulike synspunkt valgte jeg å intervju tre pedagoger i tre ulike barnehager. Ville dette vise seg å bli for lite materiale, er man forberedt på å øke antallet ved behov (Dalland, 2012, s.165). Valget av informanter ble tatt basert på utdanning, kunnskap og erfaring mine medstudenter visste om sine medarbeidere. Så valget mitt var målrettet og ikke tilfeldig etter deres anbefalinger. Bakgrunnen for valgene var strategisk med tanke på at jeg var ute etter en bestemt erfaring og kunnskap innenfor temaet på tvers av barnehagene (Dalland, 2012, s.163). Så hensikten med et kvalitativt intervju er å få mest mulig informasjon, slik at en problemstilling kan belyses fra ulike vinkler (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s.113). I forkant av et intervju ble det sendt ut et samtykkeskjema og intervjuguide til informantene på e-post (se vedlegg 1 & 2). Dette ble gjort så intervjupersonen skulle få mulighet til å forstå hva det innebærer å delta i forskningen i god tid før intervjuet skulle gjennomføres.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Et intervju er en mellommenneskelig situasjon som innebærer en samtale om et felles tema mellom to mennesker. Intervjueren ansvarer for å etablere en god atmosfære slik at intervjupersonen kan føle seg trygg nok til å snakke fritt om tanker og følelser. Relasjonen må derfor være preget av at begge har innflytelse på hvordan samtalen utvikler seg (Bergsland & Jæger, 2018, s. 72). Jeg tilpasset meg intervjupersonens arbeidsdag, så tid og sted ble bestemt av dem. Jeg startet intervjuet med å gå over samtykkeskjemaet og få signatur på dette. Jeg

hadde valgt å bruke båndopptaker slik at jeg kunne konsentrere meg om samtalepartneren og dialogen oss imellom.

Intervjuene med informantene var svært ulike.

Jeg opplevde at informant 1 hadde mye informasjon å dele og var godt forberedt. Det jeg så underveis var at et par spørsmål ble besvart i forkant, men allikevel kunne informanten legge til mer informasjon. Informanten hadde også med seg en «huskeliste» som hun hadde laget etter sine erfaringer med dette temaet og dette fikk jeg (se vedlegg 3). Dialogen mellom oss var lett og god og lite tilleggsspørsmål var nødvendig fra min side.

Intervju med informant 2 var betraktelig kortere. Jeg hadde ikke gjort noen endringer i intervjuguiden da jeg allerede hadde sendt den ut, men jeg opplevde å måtte ha noen tilleggsspørsmål for å kunne innhente nok informasjon. Starten på intervjuet ble litt vanskelig, men siden jeg hadde en relasjon til informanten fra før, var det lett å få samtalen inn i rett spor og jeg opplevde en god dialog det resterende intervjuet med mye nyttig informasjon.

Intervju med informant 3 hadde ca. samme tidsrammes som informant 2, men intervjupersonen var tydelig og klar på sine erfaringer av et foreldresamarbeid ved samlivsbrudd. Allikevel ble det stilt noen tilleggsspørsmål for å utdype noen svar, men jeg satt igjen med mye nyttig informasjon og opplevde en god dialog oss i mellom.

Både intervjuer og intervjupersonen har forventninger til samtalen, så for å gjøre et godt inntrykk betyr den første henvendelsen mye for informasjonen som gis og hensikten med intervjuet (Dalland, 2012, s.165-166). Kroppsspråk og uttrykk er en viktig faktor i disse intervjuene. Det at jeg hadde valgt å bruke lydopptak gjorde at jeg fikk mye mer ut av intervjuene mine enn om jeg hadde skrevet de for hånd. Da ville jeg ikke oppnådd den kontakten vi fikk underveis heller og jeg ville vært mer distraheret og opptatt med å gjøre notater og muligens ikke få all den viktige informasjonen jeg trengte. Etter gjennomført intervju ble det straks satt i gang med transkribering. Dette for å kunne skrive ned mens det enda var ferskt i minne (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s.155). Informantene ble forsikret om at opptakene ble kun hørt av intervjuer og slettet etter transkribering (Dalland, 2012, s.169).

3.5 Analysearbeid

Analysearbeidet ble gjort ved å sortere materialet mitt og lage et system for å få en oversikt for så å trekke ut det som var relevant. Når jeg skulle organisere og dele det kvalitative datamateriale så valgte jeg å gjøre det som Johannessen, Tufte & Christoffersen (2016, s.163) kaller tversnittbasert og kategorisk inndeling av data. Dette vil si å lage et system ved å indeksere datamengden for å finne igjen det som skiller seg ut i materialet. Dette gjøres ved bruk av merkelapper på avsnitt og tekster og gjør det mulig å finne igjen senere. En slik type prosess kan også kalles for kategorisk inndeling (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s.165). For at jeg skulle få en god nok oversikt over materialet valgte jeg å bruke koding som teknikk, mer spesifikt kalt fargekoding.

3.6 Metodekritikk

Når en gjør en kvalitativ forskning, må en også være kritisk og reflektere rundt metoden man velger å bruke. Begreper man bruker når man evaluerer det metodiske arbeidet er validitet og reliabilitet. Validitet vil si hvor godt eller relevant informasjonen representerer det som man ønsket å undersøke og hvor brukbart materialet er innenfor det temaet som man har forsket på (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Valget ved å bruke intervju som metode ser jeg i ettertid var det mest gunstige alternativet for å samle inn informasjon som var relevant for temaet mitt. Jeg valgte tre informanter og jeg avtalte disse intervjuene i god tid slik at jeg hadde muligheten til å spørre flere om å bli intervjuet hvis behovet var der. Under intervjuet ble det brukt båndopptaker for å sikre en bedre kommunikasjon mellom intervjuer og intervjupersonen, men det kan også være en risk om ikke båndopptaker er av god kvalitet slik at lyden eller opptaket blir bra til transkribering. Kvaliteten av det opprinnelige intervjuet er avgjørende for det senere arbeidet gjennom analysing og rapportering (Bergsland & Jæger, 2014, s. 70). Jeg tok derfor notater underveis i intervjuet for å sikre meg informasjon.

Ved reliabilitet kan man også bruke begreper som pålitelighet og troverdighet. Den setter spørsmålsteget på om forskningen er utført på en tillitsfull måte og om datamaterialet er til å stole på. I en kvalitativ studie ved intervju vil det være avgjørende at datamaterialet er troverdig når man skal bearbeide, analysere og tolke det man har forsket på (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Ved et intervju kan det ligge en feil i selve kommunikasjonsprosessen

(Dalland, 2014, s.120). Det var derfor ganske gunstig for mine intervju å sende ut intervjuguiden i forkant av intervjuet. Da fikk intervjupersonen tid til å lese over og forstå spørsmålene og ved å kunne forberede innenfor temaet jeg hadde valgt. Bakdelen ved å sende ut intervjuguide i forkant kan være å få ferdigproduserte svar, men jeg opplevde at intervjupersonene var oppriktig ut ifra sine egne erfaringer og kompetanse. Jeg gjorde forundersøkelser på intervjupersonene mine via medstudenter for å sikre de hadde noe erfaring og kunnskap innenfor mitt tema som nevnt tidligere. Det kan settes spørsmåltegn om troverdighet når det blir en andrehåndserfaring, men jeg valgte å stole på informasjonen jeg fikk.

3.7 Etiske retningslinjer

Etikk handler om retningslinjer, prinsipper og regler som vi evaluerer er rett eller galt i forhold til handlingene vi skal utføre (Johannessen, Tufte &Christoffersen, 2016, s.83). Vi har et etisk ansvar og i min fremgangsmetode har jeg et ansvar om å vise respekt for informanten jeg skal intervjuer. Personvernregelverket som samsvarer med NSD-Norsk senter for forskningsdata AS har vurdert behandlingen av personvernopplysninger i dette prosjektet. Jeg har derfor i forkant sendt samtykkeskjemaet og intervjuguiden på e-post, slik at intervjupersonen skal ha muligheten til å forstå hva hen har sagt ja til og til prosjektets hensikt, mål og mening. NESH har vedtatt forskningsetiske retningslinjer og som forsker er jeg pliktig til å tenke igjennom alle nødvendige hensyn som må tas i forkant av slike prosjekt (Johannessen, Tufte &Christoffersen, 2016, s. 85).

Ved bruk av informanter i oppgaven er det viktig å legge vekt på behandlingen av personopplysninger og dette ble intervjupersonen informert om i papirform, i forkant og i etterkant av intervjuet. En intervjuperson skal gi muntlig og skriftlig samtykke til deltakelse og har mulighet på hvilket som helst tidspunkt og trekke seg uten noen form for ubehageligheter (Johannessen, Tufte &Christoffersen, 2016, s. 86).

Alt foregikk på en sivilisert og høflig måte og intervjupersonen ble forsikret om at det er kun jeg som har innsyn i opplysningene, opptaket ble slettet etter transkribering og alt av personopplysninger ble i tekst skrevet med kodenavn. I teksten vil informant 1,2 og 3 bli benevnt med kodenavn Tiril, Lise og Mari.

4. Analyse og drøfting

I dette kapittelet vil jeg analysere funnene mine og drøfte disse opp mot teorien. Ved å analysere funnene vil jeg finne ut av hva datamaterialet jeg har samlet inn har å fortelle (Dalland, 2012, s. 144). Kunnskapen delt av informantene vil bli drøftet opp mot den kunnskapen som allerede er beskrevet i det feltet. For å kunne svare på problemstillingen min, må jeg kunne se sammenhengen mellom teoretiske perspektiver og materialet jeg har (Dalland, 2012, s.143).

Det er viktig å se kritisk på arbeidet jeg har gjort. Informasjonen jeg har innhentet må oppfattes som troverdig kunnskap og jeg har lagt vekt på validitet (gyldighet) og reliabilitet (pålitelighet) for å vurdere datamaterialet opp mot målet jeg har satt meg (Dalland, 2012, s.52). Jeg mener at mine informanter har både gyldig og pålitelig datamateriale da Tiril kan lene seg på førskolelærerutdanning, 20 års erfaring og har jobbet med nettopp dette temaet i flere år for å bedre praksis. Mari har førskolelærerutdanning og 9 års erfaring i barnehagen. Lise har både barnevernspedagogutdanning og førskolelærerutdanning og 7 års erfaring i barnehagen.

4.1 Informasjon mellom hjem-barnehage

Av alle barn i dag så opplever ca. 30 % samlivsbrudd og som tidligere nevnt var det ca. 9500 skilsmisser i Norge i 2018, og et uvisst antall oppløste familier, da det er ingen statistikk over hvor mange samboere som går fra hverandre (NOU 2019: 20). Dette sier en del om antall barn som går igjennom det vi kaller store omveltninger i livet og hvorfor foreldresamarbeid er så viktig. Profesjonelle definerer foreldresamarbeidet som det å samarbeide mot felles mål for barns beste og dette legger informantene mine stor vekt på. Vi er derfor pliktig til å arbeide etter det retningslinjer sier. Rammeplanen for barnehagen (2017, s. 29) sier at barnehagen skal arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldre og bestandig ha barnets beste i fokus med et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Foreldre er ulike, sier informantene mine, men tross dette skal det være like forventninger. På grunnlag av dette, så ser vi hvor viktig det er at foreldrene snakker med oss. Møtes ikke foreldre og barnehagen på halvveien, vil ikke helheten til barnets liv ivaretas. Nye overganger kan bli en stor utfordring (Glaser, 2018, s. 19). For å kunne oppnå dette må barnehagen forstå at tillit og trygghet er avgjørende for

foreldre og forpliktes til å sikre dette (Glaser, 2018, s. 77). Hvis de ansatte ikke er trygg på egen kompetanse, vil dette bli vanskelig. Ansvar ligger derfor på begge parter.

Et samlivsbrudd vil være helt spesielt for enkeltindividet og en stor omveltning i livet til et barn (Størksen, 2012, s. 21). Tiril beskriver det slik at: «Vi må ta vare på barnet i krise». Tiril viser til alvorlighetsgraden barnet kan få av et samlivsbrudd bare ved å bruke ordet «krise». Ved dårlig håndtering fra starten av kan dette få uheldige konsekvenser. Størksen (2012, s. 3) sier derfor at vi må se på dette som en alvorlig livshendelse for alle parter som er involvert, og må møte foreldre og barn med omsorg og forståelse. Videre sier Størksen (2012, s. 9) at det er naturlig å tenke at det er en forstyrrelse i tilknytningen og trygghetsfølelsen til et barn. Ved å tidlig formidle til barnehagen om et samlivsbrudd, vil barnehagelæreren kunne ivareta barnet på best mulig måte og Glaser (2018, s. 71) skriver om hvordan vi kan trygge denne tilknytningen og det innebærer det å være tilgjengelig og i beredskap for barnet i deres daglige liv. Foreldresamarbeidet og dialogen vil derfor stå i sentrum for barnets helse og trivsel, og som Rammeplanen for barnehagen (2017, s. 29) sier så har vi et felles ansvar om å utveksle informasjon rundt dette.

Mine informanter forteller at det er forståelig at samlivsbrudd er vanskelig og sårbart for foreldre og barn. Barnehagen kan være en støtte for familien som har det vanskelig (Glaser, 2018, s. 162). Når barnehagen ikke får informasjon fra hjemmet om en så stor endring i livet til familien, vil det være vanskelig å håndtere sårbarhet som oppleves av foreldre og barn. Glaser (2018, s.28) mener at foreldrenes konflikter og sårbarheter er blitt en del av barnehagens hverdag og vi som står familien nær ser endringer og de utfordringer både barnet og foreldrene har. Dette innebærer ansvar og forventninger til foreldrene, og som alle informantene formidler er dette en stor omveltning i livet til barnet, som oppleves vondt for enkeltbarnet. Dette er et eksempel på hvor viktig det er å avklare tidlige forventninger til foreldrene og ikke minst hvorfor dette er av stor betydning for samarbeidet (Glaser, 2018, s. 77).

Trivselen til barnet er viktig for alle foreldre og samarbeidet er avhengig av at det er god utveksling av informasjon om barnet og dette gjelder begge veier. Det betyr at hjemmet tidlig må komme med informasjon rundt et samlivsbrudd, slik at barnehagen kan ta vare på barnet med forståelse og omsorg (Størksen, 2012, s. 3).

Alle informantene opplever ved en eller flere tilfeller at det er barnet som forteller om samlivsbruddet. Det er heller uheldig, da dette er informasjon man ønsker å møte forberedt til, slik Tiril forteller. Uansett hvem som forteller må en profesjonell kunne møte barnet eller foreldrene på det som blir sagt med gode holdninger, relasjonskompetanse og nærhet som uttrykker anerkjennelse og en ikke-dømmende holdning (Glaser, 2018, s. 93). Kanskje foreldrene ikke opplever det slik og personalet er nødt til å bedre kompetansen sin. Drugli & Onsøyen (2010, s.14) benevner det at personalet har et ansvar for å holde seg faglig oppdatert for å møte og samarbeide med foreldrene uansett ståsted.

Det kan kanskje forstås slik at foreldre synes det er så sårt og vanskelig at de velger å utsette å gi beskjed til barnehagen. For andre vil muligens denne informasjon oppleves som uvesentlig for barnehagen eller at den føles for privat. Ifølge Størksen (2012, s. 32) vil dette være mulige alternativer, men det vi vet om barns ulike reaksjoner knyttet til dette, er at det er svært viktig at barnehagen får slik informasjon tidligst mulig.

Informantene forteller at det blir gitt informasjon til barnehagen i noen tilfeller, og da er det vanlig at forelderen ønsker å fortelle slik sensitiv informasjon til en de er trygg på i personalgruppen. Bø (2011, s. 162) mener det er viktig å møte foreldrene med en lyttende holdning og vise hensyn til det som blir fortalt. Dette er med på å vise at den profesjonelle ønsker å la forelderen fortelle på egne premisser og blir møtt med et åpent sinn.

Konsekvensen kan være et dårlig samarbeid fremover, mindre informasjon mellom hjem- barnehage og større konsekvenser for et barn.

To av informantene nevner at de har fått beskjeden om samlivsbrudd fra mor, men Tiril er den som sier at hun ikke tror at hun noen gang har opplevd å få en slik beskjed fra far. Dette kan ha noe med om hvem vi henvender oss til av mor og far i barnehagen på generell basis. Bø (2011, s. 206) sier at i de fleste tilfeller får mor ofte alle henvendelsene om ansvaret med informasjon, klær, utstyr, baking o.l. i et foreldresamarbeid, selv om mor og far er like mye i barnehagen. I mange tilfeller har vi kanskje lagt hovedansvaret på mor, da vi tradisjonelt sett kan oppleve at det er hennes oppgave å ha ansvar for familien. Dette kan være en påminnelse om hvor viktig det er å legge et likt ansvar på begge parter og ikke minst ved et samlivsbrudd.

4.2 Formelt og uformelt samarbeid - Forventninger og håndtering

Foreldremøter arrangeres som oftest to ganger i året og er mer eller mindre strukturert lagt opp etter barnehagens retningslinjer og mål. En slik arena ses på som et område som er åpen for generell informasjon ut til foreldrene hvor det kan sikre en god informasjonsflyt og dialog basert på temaer som blir tatt opp (Glaser, 2018, s. 78). I disse formelle settinger vil det være viktig og riktig å gi ut lik informasjon til alle foreldre, slik at forventningen er satt allerede fra starten. To av informantene sier hvor viktig det er at de er tydelig på nettopp dette og hvor viktig det er å bruke møtene hvor flest mulig er samlet. Bø (2011, s. 150) mener et slikt møte kan være en invitasjon til medvirkning og samarbeid. Ved å bruke foreldremøter til å gi ut slik informasjon har foreldrene en mulighet til å komme med sine synspunkter (Drugli & Onsøien, 2010, s. 44). Ulempen med dette kan være at ikke alle foreldre stiller på disse møtene. I disse tilfellene vil informasjonsflyten og dialogen være mer dempet og da kan det bli en større utfordring å ta vare på familiene som opplever endringer i livet sitt. Glaser skriver om dette å forholde seg til ulike foreldre med ulike forutsetninger og det krever kompetanse, gode holdninger og nærhet til de forskjellige foreldrene (Glaser, 2018, s. 11). Opplever man til stadighet at enkelte foreldre ikke dukker opp på planlagte møter i barnehagesammenheng vil et skriftlig referat etter møtet være en måte å få informasjonen ut til alle foreldre. En foreldresamtale kan også vurderes. Viktigheten av samarbeidet mellom foreldre og barnehagen er noe barnehagen vil være tydelig på fra starten for å sikre barnets trivsel og utvikling. Med en god informasjonsflyt og dialog vil dette være med på å ta vare på foreldre og barn (Glaser, 2018, s.78).

To av informantene nevner dette med at samtaler i garderoben skal håndteres som privat når informasjonen er av sensitiv art. Det blir også nevnt at ingen skal utleveres eller at man skal slippe å bli avbrutt når man trenger å snakke om noe. Glaser (2018, s. 79) mener at det er ofte i disse hverdagsøyeblikkene foreldrene åpner seg og snakker med oss. Det blir betraktet som kanskje de viktigste samtalene vi har med foreldrene. Møter vi ikke foreldrene med en ikke-dømmende holdning og åpenhet på det de har si, vil et forhold mellom ansatte og foreldre bli lunkent (Glaser, 2018, s. 105). En profesjonell må også vurdere innholdet i det som forelderer sier og hva som vil være det beste for alle parter, inkludert barnet i den settingen man står i. Størksen mener at «Garderobevettregler» kan være lurt å etablere. Vi skal være åpne for alle

mulige samtaler, men utarter samtalen seg på en dårlig eller negativ måte vil det beste være å avtale en foreldresamtale (Størksen, 2012, s.33). Den profesjonelle har et ansvar om å håndtere dette på en god måte.

4.3 Den vanskelige foreldresamtalen.

Barnehagen forplikter seg gjennom barnehageloven §1 at «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.29).

Samlivsbrudd vil ha store konsekvenser for barnet. Vi ønsker å forebygge konsekvensen og i de fleste tilfeller vil en foreldresamtale vil være det beste.

Som stortingsmelding 41 sier, skal det tilbys minst to foreldresamtaler i året (Kunnskapsdepartementet, 2009). Men som jeg har skrevet i kapittel 2.2 så kan det tilbys ekstra samtaler ved behov. Informantene mine sier at samtaler med foreldre som går igjennom samlivsbrudd er vanskelige å gjennomføre. Samtaler av slik personlig art kan oppleves vanskelig eller kan utvikle seg til å bli det (Drugli & Onsøien, 2010, s. 81). Mari har sagt at hun gruer seg når hun vet hun må ta opp vanskelige temaer, men opplever at det går bra. Det å grue seg til en slik samtale kan være en frykt for å skape en konflikt med foreldrene, men det kan også handle om erfaringer vi har gjort oss tidligere med at foreldrene i utgangspunktet vanskelig å samarbeide med (Drugli & Onsøien, 2010, s.52). Forutsetningene for at en samtale skal gå bra, handler om et godt forarbeid og etterarbeid.

Forarbeidet vil da være å forberede seg etter den kjennskapen man har til foreldrene og barnet, eventuelt hvor samtalen burde gjennomføres og ha klart for seg mulige strategier om samtalen tar en uønsket retning. Og som informantene sier, så forbereder de seg i forkant av møtene de har, men på ulike måter. Tiril har utviklet metoden sin over tid, muligens lært av feiltrinn, for å sikre seg en fremgangsmåte. Bø (2011, s. 116) sier det handler om å ha klare målsettinger og møte trygg på en eventuell konflikt for å kunne komme ut av det med et positivt innhold. Ved bruk av en huskeliste med punkter vil man få den nødvendige informasjonen som trengs både praktisk og emosjonelt og kan bidra til et godt samarbeid. Det ble nevnt av Lise å ta med to Allemed-skjema som viser til barnets trivsel og utvikling for å gi foreldrene et bedre bilde av hva som kan være uheldig utfall for et barn som opplever

samlivsbrudd. Dette kan være med på å skape mer innsikt hos foreldrene. En måte å se dette på er å kunne illustrere det som foregår, og beskrivelsen av et mulig problem blir tydeligere for en forelder. Samtidig kan dette også være skremmende og kan skape en større usikkerhet for forelderen (Bø, 2011, s.150). Mari sier så vil det være viktig å opprettholde et godt bånd med foreldrene og det kan gjøres ved å ta i bruk ulike fremgangsmetoder i møte med dem.

Informantene har ulike erfaringer med samlivsbrudd og alle tre har forskjellige fremgangsmetoder. Mari har ikke kalt inne til ekstra samtale, mens Tirill alltid har samtale etter et brudd. Lise har hatt samtaler når det har vært behov. Størksen mener at det beste er om foreldrene kan møte sammen til samtaler (Størksen, 2012, s.34). Dette kan bidra til at foreldre får samme informasjon. Dette vil kunne hjelpe til med å unngå misforståelser eller uvisst bli part i en konflikt. På en annen side må vi tenke hva som vil være det beste om forholdet er konfliktfylt. Tiril nevner en samtale som måtte avsluttes da veiledningen ble til en konflikt og ingenting handlet om barnet. Mari nevner at det å ha begge foreldre sammen på samtale ikke bestandig fungerer. Videre sier hun at noen brudd er fine, mens andre ikke er det og da må det respekteres at foreldrene ikke klarer å være sammen. Ved en konflikt vil to samtaler kanskje være det beste for alle parter (Bø, 2011, s.201).

Tiril sier at det er viktig å gi ut lik informasjon, så det ikke kan bli brukt i en konflikt. I de tilfellene som kan oppleves som konfliktfylte, ser vi at informasjon mellom foreldre er svært dårlig og informasjonssvikt kan bidra til flere konflikter. Her kan relasjonskompetansen være av stor betydning og kan bidra til å fremme ulike former for samtaler med foreldrene. Står vi ikke stødig eller trygg i en konflikt, vil dette svekke relasjonen mellom forelderen og barnehagelæreren (Drugli & Onsjøien, 2010, s. 33). Barnehagelæreren har allikevel et ansvar for å utfordre foreldre til å informere hverandre mest mulig, mener Bø (2011, s. 202). I enkelte tilfeller er ikke dette til å oppnå, og da kan barnehagelæreren kalle inn foreldre på nytt for å ta tak i problemet og komme frem til videre tiltak.

Om forholdet er så konfliktfylt at ingenting nytter, kan det hende barnehagelæreren trenger veiledning for å opptre nøytralt og hensiktsmessig. En måte å møte foreldre igjen da, vil være å ta i bruk ulike «verktøy» for å fremme den gode dialogen, sier Glaser (2018, s. 127) og det kan være med å trekke inn en tredje person eller ha to samtaler med foreldrene.

Ved konfliktfylte samtaler vil det være viktig at vi trår forsiktig og holder oss til det vi skal snakke om. Som Kinge (2009, s. 201) sier, vil det være viktig å møte med medmenneskelighet slik at verdigheten og respekten til foreldrene ivaretas. Foreldrenes livssituasjon er en privatsak og som Tiril sier føles det som man står med begge beina i stua til folk. Dette forutsetter at en barnehagelærer møter med god samarbeidsrelasjon og kan bunne relasjonen i tillit. For å sikre den gode dialogen vil tillit være en avgjørende betydning for å oppnå dette (Kristiansen, 2004 I Glaser, 2018, s. 129). Det å forstå at dette vil være relevant for barnehagen er ikke bestandig lett, men som vi ofte opplever så sitter barn på en mengde informasjon som ikke de forstår, eller vet hvordan de skal håndtere.

«Unger som står i en sånn situasjon, har et utrolig stort behov for informasjon» sier Tiril.

En måte å håndtere dette vil være å veilede foreldrene på å snakke med barnet sitt. Størksen (2012, s. 22) sier at informasjon til barn er viktig, da samlivsbruddet kan oppleves forvirrende. Aldersadekvat informasjon vil kunne bidra til mindre usikkerhet rundt det som foregår og tilværelsen kan bli mer forutsigbar for barnet. Dette kan oppleves forvirrende og kan gi barnet skyldfølelse og mange spørsmål. Det vi vet er at ved å snakke med barnet vil det kanskje hjelpe på å forstå og akseptere endringene som skjer.

Glaser (2018, s.135) sier at den som skal holde foreldresamtale burde alltid tenke på tid og sted. Lise sier at det tar den tiden det tar på møtene, men ifølge Glaser (2018, s. 136) vil det være best å sette en tidsramme i forkant på ca. 45 min, da dette kan være med på å forhindre at samtalen flyter utenfor tema eller ikke får snakket om det som trengs å avklares. Selv om teorien mener det slik, vil dette være opp til hver enkelt å vurdere det de mener er best.

I slike møter handler det om å la foreldrene få mye plass i samtalen for å komme frem til best mulig løsning til barnets beste. Opplever foreldrene at barnehagelærer ikke ser deres synspunkt eller imøtekommer deres oppfatninger, vil da møte handle mer om å finne noen felles forståelser for veien videre. Dette kan igjen være med på å skape større konflikter og uenigheter mellom foreldrene og det kan gjøre barnehagelæreren til en part i en konflikt.

Ifølge Drugli & Onsøien (2010, s. 40) vil et tillitsforhold ha stor betydning for dialogen. Mari legger vekt på hvor viktig det er å tenke over hvordan du prater til forelderen, tonefallet du bruker og det å opprettholde en god kommunikasjonsflyt. En god dialog kan utføres ved å

speile foreldrenes utsagn, stille åpne og undrende spørsmål på en positiv måte. Slik kan vi sikre at foreldrene blir bekreftet og ivaretatt (Bø, 2011, s.144). Da forventes det at barnehagelæreren møter foreldrene med forståelse, lyttende holdning, bekreftelse og toleranse for det som blir sagt, hvis ikke kan samarbeidet få konsekvenser (Kinge, 2009, s. 69). En av konsekvensene kan være en dialog som ikke er preget av at både forelder og barnehagelærer er en likeverdig part i en samtale. Drugli & Onsøyen (2010, s. 51) mener at tillitsforholdet er helt essensielt i en likeverdig dialog for å oppnå et godt samarbeid. Opplever ikke forelderen at de får ta en del av refleksjonene og avgjørelsene rundt sitt barn, vil dette sette en splid i tilliten og tvil på arbeidet barnehagelæreren gjør (Drugli & Onsøyen, 2010, s39)

Selv om informantene har ulike erfaringer rundt dette temaet, så er alltid barnet i sentrum. Et samlivsbrudd vil være vondt for foreldrene, og det vil da påvirke et barn uansett. For et barn er foreldrene så betydningsfulle og de har den største innvirkningen på barnets utviklingsprosess. Epstein (2005) mener at vi må jobbe tett med foreldrene fra starten for å etablere et godt samarbeid og dette er med på å sikre at barnet har det bra (Glaser, 2018, s.128). Ved å ikke omfavne barnet med forståelse og omsorg fra starten, vil da barnets tilknytning og trivsel være i fare og da bli en bekymring for barnets utvikling. Som Kinge (2009, s. 161) skriver vil ikke dette bli betraktet som en «privatsak» om barnet får ytterlige belastninger. Men det forutsetter at det blir lagt opp til samtale enten på grunnlag av at noe er blitt sagt fra barn eller forelderen eller at det vises på et barn at noe ikke stemmer. Som Lise forteller, så måtte det kalles inn til ekstra foreldresamtaler da barnet hadde hatt «symptomer» på å ikke ha det bra. Da vil det være best å avklare den praktiske informasjonen rundt foreldrefordeling og barnet med en gang, før man tar for seg det emosjonelle som handler om relasjoner i familien, forventninger eller det som er med på å lage vanskeligheter omkring samarbeidet (Bø, 2011, s. 202). Barnehagelærer oppfordres til å ha mest mulig kontakt med foreldrene i slike omstendigheter og da vil en viktig strategi være å sette søkelyset på det positive, samtidig være tydelig på forventningene. Forventningene er avgjørende for et forpliktende samarbeid (Kinge, 2009, s. 90).

Etterarbeidet er avhengig av at man reflekterer rundt det som gikk bra og det som ikke gikk fullt så bra, for å kunne bidra til egenutvikling og læring slik at det videre arbeidet med

foreldrene ivaretas (Drugli & Onsøyen, 2010, s. 81). Tiril sier så har hun laget den huskelisten over tid, etter mange refleksjoner rundt hva som vil være best i en fremgangsmåte. Dette kan bidra til å bedre kommunikasjonskompetansen slik at en profesjonell kan møte de ulike utfordringene når de kommer og raskt være i stand til å endre sin egen kommunikasjon i samtalen. Ved å ikke imøtekomme dette kan det være avgjørende for om samtalen blir god eller ikke (Drugli & Onsøyen, 2010, s.60).

4.4 Relasjonskompetansen

Relasjonskompetansen blir definert som ferdigheter og evner, kunnskaper og holdninger som etablerer, utvikler, reparerer og vedlikeholder relasjoner mellom mennesker (Spurkeland, 2012 I Lysebo & Bratt, 2017, s. 5). Respekt og tillit er ord alle informantene trekker frem som viktig i møte med foreldre. I møte med foreldre som går igjennom et samlivsbrudd vil relasjonskompetansen stå sterkt og være av stor betydning for at den andre parten skal føle seg ivaretatt, hørt og respektert uansett omstendigheter. Lise snakker om at relasjonen du har til foreldre er avgjørende for at det skal bli best mulig for barnet. Dette kan ses i sammenheng med at vi skal jobbe tidlig for et tett samarbeid med de foreldrene som står i en sårbar situasjon, der vi kan tilby oppfølging slik at vi kan ivareta situasjonen på best mulig måte (Glaser, 2018, s. 39). Videre sier Lise at det er viktig å engasjere seg når man forholder seg til to hjem. For mange kan den nye situasjonen skape usikkerhet da omstendighetene er utrygge og i et tidlig stadium. Da kan ofte foreldrene stå i uenigheter eller konflikter som gjør dem veldig sårbare. Og selv da forventer vi informasjon om barnets omsorgs- og livssituasjon og dette forekommer ofte i de daglige møtene med barn og foreldre (Utdanningsdirektoratet, 2017, s 11). I slike samarbeid med foreldrene må vi tillate oss å kjenne på egne følelser, tanker og reaksjoner og ut ifra dette samhandle med foreldrene (Drugli & Onsøyen, 2010, s. 32). En måte å håndtere en slik sårbar situasjon på, er å tilby veiledning som et støttende tiltak. Hvis en barnehagelærer tilbyr dette, vil det være viktig å møte med forsiktighet og bevissthet rundt egen rolle. Som Kinge (2009, s. 60) sier så er det viktig å møte med menneskelig innsikt, samt godt faglig kunnskap.

I relasjoner som er konfliktfylte, vil det først være nødvendig å ta tak i roten av problemet før vi kommer noen vei. Som Tiril sier, så skal foreldrene forvente profesjonalitet.

Profesjonaliteten kan vi se i sammenheng med det å være en relasjonsprofesjonell og det innebærer å være ansvarlig for prosessen i samarbeidet, samtidig som å se hva som er best for alle parter i relasjonen (Drugli & Onsjøen, 2010, s. 32).

Det vi er klar over og respekterer, er at foreldrene er eksperter på sitt barn. Mari nevner det at det er viktig å høre på det foreldrene har å si og komme frem til en problemløsning sammen. Ved slike tilfeller så handler det om å være imøtekommende for foreldrenes synspunkter, samtidig som man passer på å på å forholde seg innenfor faglige rammer (Kinge, 2009, s. 160). Selv om det oppstår uenigheter rundt ulike synspunkter, må vi imøtekomme dem med omsorg, engasjement og genuin interesse for barnet. Ved å begrunne faglig hvorfor vi mener det vi gjør, kan dette være med på å sette gode forutsetninger til foreldresamarbeidet, til tross for uenigheter. Her vil det og være viktig å legge vekt på at i en mer konfliktfylt samtale er det viktig å stole på seg selv og stille trygg i rollen. Tiril sier «ungen er mitt fokus og jeg krever oppmerksomheten rundt dette». I de ulike barnehagesammenhengene vi møter foreldre i, så tror jeg det handler om å bare være en som bryr seg (Kinge, 2009, s. 50).

5. Avslutning og konklusjon

Temaet mitt har vært foreldresamarbeid ved samlivsbrudd og problemstillingen min som lyder følgende: *Hvordan håndterer barnehagelæreren foreldresamarbeid ved samlivsbrudd?*

Jeg har hatt tre intervjuer med pedagoger i ulike barnehager for å samle inn nok datamaterialet. Ut ifra de tre intervjuene kom jeg frem til mange likheter og ulikheter i hvordan dette møtes og håndteres ut ifra erfaring og kompetanse. Etter endt skriving har jeg tilegnet meg mye ny kunnskap om å håndtere foreldre som gå igjennom samlivsbrudd som jeg vil ta med meg inn i arbeidslivet.

Hovedfunnet mitt er viktigheten av informasjonen som kommer fra hjemmet.

Det var veldig forskjellig hvordan informantene opplevde at informasjonen kom til barnehagen. Informasjonen kom ved flere tilfeller fra barnet, noen ganger fra forelderen eller ikke i det hele tatt. Dette oppleves som frustrerende og fortvilende og kan sette spørsmålstegn til hva foreldrene forstår av hvordan dette påvirker barnets liv. Når det oppleves på en slik måte kan det bli vanskelig for barnehagelæreren å håndtere dette, men hvis foreldrene informerer tidlig, kan det settes opp strakstiltak for å ivareta barnet og alle parter involvert. Det høres drastisk ut når man sier «strakstiltak», men i disse tilfellene vil det være nødvendig. Slik det forstås så er dette en stor påkjenning for et barn, selv om forelderen kanskje mener noe annet. Det livet barnet kjenner til, vil være i oppløsning og det er naturlig at det kommer reaksjoner. Ved tidlig informasjon vil vi kunne se disse reaksjonene og dele observasjonene vi gjør oss med foreldre, slik at vi sammen kan jobbe for at barnets overgang skal bli så god som overhodet mulig (Glaser, 2018, s. 19).

Trygghet og tillit vil være en viktig grunnstein i en relasjon med foreldre og jeg setter spørsmålstegn til hvor stor tillit enkelte foreldre har til barnehagen. Dette handler om den mangelfulle informasjonen barnehagen mottar og ser at det tillit og trygghet må vektlegges enda mer i videre arbeid. For å håndtere et samarbeid med foreldre som går igjennom et samlivsbrudd på best mulig måte, er det viktig at vi tidlig har gjort forelderen trygg på pedagogen. Tilliten vil bunne i at vi respekterer foreldrenes synspunkt, samtidig som vi kommer med vårt synspunkt med vektlegging på at vi kun vil det beste for barnet og forklarer for foreldrene hvorfor barnehagen trenger informasjon og hvorfor den er så viktig i barnets opplevelse og velferd.

Slik jeg ser det handler det om hvor godt man besitter relasjonskompetansen. Informantene mine legger stor vekt på at vi må møte foreldre på en god måte. Det er viktig å kunne møte foreldrene med en viss sårbarhet når de deler sin sårbarhet. Forventningene til en pedagog vil da være å kunne omjustere seg etter omstendighetene og møte forelderens med anerkjennelse og respekt, samtidig som forelderens skal kunne kjenne på at de blir møtt med forståelse og blir tatt på alvor uansett om dette forekommer i de uformelle eller formelle settinger (Lysebo & Bratt, 2017, s. 50). Det er vår jobb å håndtere dette ut ifra hva som er best for alle parter, uansett omstendigheter.

Som informantene mine sier, er alle slike samtaler vanskelige. Så for å sikre at en samtale kan bli så god som overhodet mulig, vil det jeg allerede ha nevnt over være nøkkelen for å oppnå dette. Dette vil bidra til å ha en likeverdig dialog som involverer begge parter synspunkt og samarbeidet er preget av foreldrenes erfaring og kompetanse og pedagogens erfaring og kompetanse. Slik jeg forstår det så vil vanskelige samtaler ikke bli fullt så vanskelig om foreldresamarbeidet er preget av gjensidig respekt og tillit som tidligere nevnt som grunnstein i forholdet (Glaser, 2018, s.128). Tydelige forventningene gitt tidlig fra begge parter vil styrke samarbeidet (Kinge, 2009, s. 90). For å oppnå og opprettholde et innholdsrikt og bra foreldremøte med foreldrene, er det nødvendig med et godt forarbeid og et godt etterarbeid. Vi må kunne reflektere over det som ble gjort bra og ikke fullt så bra og bruke erfaringene vi gjøre oss, i samsvar med kunnskapen for å gjøre oss bedre i slike vanskelige samtaler.

Alt i alt handler det om hvor tydelige vi er på forventningene vi har til foreldrene. Ikke minst bruke foreldremøter og foreldresamtaler til å legge vekt på hvor viktig det er at informasjonen kommer ut til barnehagen (Størksen, 2012, s. 32). Det blir vanskelig å ta vare på alle parter som opplever en slik sårbarhet om vi ikke vet det tidlig nok. Og tidlig nok vil være nøkkelordet her.

Informantene mine snakker en del om at det er mange som har nye partnere inn i bildet. Dette forekommer både tidlig etter samlivsbrudd og ved noen tilfeller så byttes det ut partnere litt for ofte. Det har vært interessant å studere konsekvensene av familier som består av nye søsken, nye besteforeldre osv. Hvordan påvirker dette tilknytningen og reaksjonsmønsteret til et barn? Hvordan kan vi håndtere dette på best mulig måte i et foreldresamarbeid? Dette spørsmålet vil være viktig i videre forskning i dette temaet.

6. Referanseliste

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red). (2014). *Bacheloroppgaven i Barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm AS

Bø, I. (2011). *Foreldre & Fagfolk* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (5. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Drugli, M. B. & Onsjøien, R. (2010). *Vanskelige foreldresamtaler: Gode dialoger*. Oslo: Cappelen Damm AS

Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. Oslo: Universitetsforlaget.

Johannesen, A., Tufte, P.A & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag AS

Kinge, E. (2009). *Hvor er hjelpen når den trengs?* Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Kunnskapsdepartementet. (2009). *Kvalitet i barnehagen*. (St.meld. nr. 41, 2008-2009).
Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-41-2008-2009-/id563868/?ch=1>

Lysebo, M. O. & Bratt, E. G. (2017). *Relasjonskompetanse i barnehagen*. Oslo: Pedlex

NOU 2019:20 (2019) *En styrket familietjeneste. En gjennomgang av familietjenesten*.
Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-20/id2678371/?ch=4>

Utdanningdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen. Innhold og oppgaver.*

Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Størksen, I. (2012). *Barn og samlivsbrudd: Veileder for ansatte i barnehagen.* Oslo: Pedlex

7. Vedlegg

7.1 Intervjuguide.

Tema: Foreldresamarbeid ved samlivsbrudd

Problemstilling: Hvordan håndterer barnehagelærer foreldresamarbeid ved samlivsbrudd

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvor lenge har du arbeidet i barnehagen?
3. Hvilken aldersgruppe arbeider du med?
4. Hvordan arbeider du som pedagog med foreldre som gjennomgår/ har gjennomgått et samlivsbrudd?
Og hvilke utfordringer kan du som pedagog oppleve i forhold til samlivsbrudd?
5. På hvilken måte har foreldrene formidlet til barnehagen om samlivsbruddet?
Og har du opplevd at foreldre ikke informerer om samlivsbrudd?
6. Hvordan har kontakten med hver enkelt forelder vært etter et samlivsbrudd?
7. Har du som pedagog måtte innkalle til ekstra foreldresamtaler ved et samlivsbrudd?
Har du erfaring med at det er vanskelig at foreldrene møter sammen?
Eventuelt hvordan forbereder du deg til disse foreldresamtalene?
8. Har du erfaringer eller opplevelser knyttet til foreldresamarbeid en tid etter samlivsbruddet?
Eventuelt hvilke?
9. Er det noe mer du ønsker å tilføye?

7.2 Samtykkeskjema

Vil du delta i bachelorprosjektet

Foreldresamarbeid-ved samlivsbrudd.

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å samle inn informasjon rundt temaet «foreldresamarbeid-ved samlivsbrudd». I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg ønsker å finne ut av hvordan barnehagelærere jobber i et foreldresamarbeid når barn opplever samlivsbrudd. Dette er et relevant tema i dagens samfunn og er et område jeg ønsker å utforske i bacheloroppgaven.

Problemstillingen min (kan forandres) lyder følgende: «Hvordan håndterer barnehagelæreren foreldresamarbeid ved samlivsbrudd?»

For å belyse min problemstilling vil jeg intervju tre pedagoger om deres erfaringer og kunnskap rundt dette temaet. Dette er med på å utvide min forståelse og kunnskap om å oppnå god kommunikasjon og samarbeid med foreldre.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

- For å samle inn data til mitt prosjekt har jeg valgt kvalitativt intervju. Jeg har laget en intervjuguide som jeg sender deg i forkant av intervjuet slik at du kan forberede deg på spørsmålene jeg kommer til å stille. Intervjuet vil ta ca. 45 min, men det er greit å være forberedt på litt slingringsmonn. Jeg har med en diktafon som jeg tar opp intervjuet på. I etterkant blir intervjuet transkribert med kodenavn og opptaket slettes innen 23/3.2020.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg

- Få rettet personopplysninger om deg
- Få slettet personopplysninger om deg
- Få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- Å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun jeg som har tilgang til opplysningene som jeg innhenter ved intervjuet.

Hva skjer med opplysningene dine når jeg/vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 23/4-2020. Alle personopplysninger vil bli slettet innen prosjektslutt.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til bachelorprosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning ved.
- Vårt personvernombud: Hans Christian Ristad, Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Veileder)

Student

Samtykkeerklæring

Samtykke kan innhentes skriftlig (herunder elektronisk) eller muntlig. NB! Studenten må kunne dokumentere for veileder at du har gitt informasjon og innhentet samtykke fra de du registrerer opplysninger om. Vi anbefaler skriftlig informasjon og skriftlig samtykke som en hovedregel.

Hvis foreldre/verge samtykker på vegne av barn eller andre uten samtykkekompetanse, må du innhente tillatelse fra foreldene.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [sett inn tittel], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 23/4-2020

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

7.3 Huskeliste ved samlivsbrudd- fra informant 1

- En stund etter brudd, innkaller ped. leder til foreldersamtale med begge foreldrene
- Foreldrene må skrive under på samarbeids-avtale
- Tema for møte:

-Dette er ikke et meklingsmøte

-Barnehagen er ingen part og tar aldri parti med noen av foreldrene

-Husk at barn i en slik situasjon har et voldsomt behov for informasjon. De har antennene åpne for alt. Vær obs ved samtaler med venner og familie.

-Barnehagen anbefaler at introduksjon av nye partnere skjer gradvis og etter at barnas nye livssituasjon har blitt trygg for dem.

Vent til forholdet er «fast». La det gå en tid før nye partnere henter i barnehagen.

-Snakk positivt om hverandre til barnet. Oppfordre/støtt barnet i å være hos den andre forelderen. La aldri barnet måtte velge side!

-Det som er i størst grad bestemmer hvordan barnet takler et brudd, er graden av samarbeidet mellom forelderen. Om foreldrene ikke kommuniserer, vil dette føre til at barnet får et ansvar for å holde kontakten oppe. Dette er svært uheldig